

מה מרגיז אותם?

את הקריה היהודית בחברון — מעשה שירחיק את השלום ויתפרש בעולם כולו כמעשה-סיפוח שרירותי ישראלי.

בייחוד גברו הצעקות כאשר הזכרתי כי זה עתה קיים בכנסת כנס הפרלמנטים של בתי-הספר החיכוכי וכי כנס זה הוכיח שהנוער תומך ברובו המכריע בשלום במדינה. אותה שעה ישבו עשרות תלמידים ביצע, והם בוודאי תמחו מדוע יוצאת הכנסת דווקא בשעה שמזכירים לה שבני הנוער הישראלי בשלום.

אם כן, מה מסעיר את הכנסת? אין מנוס מן המסעירה ומרגיזה אותה כל קריאה לשלום ולהבנה, וכי אותה כל פגיעה בהארמוניה מקיר-אל-קיר של מש העסקנים הגדולה.

סלימ אבו סאד

עד כה בכנסת — נאום שביטא את רגשותיו ואת נסיון חייו, ושחותם אישי מרגש היה טבוע בו. ואכן, רבים מחברי הכנסת התרשמו עמוקות, ניגשו אליו לאחר מכן ובירכוהו.

אולם כמה מחברי הכנסת פשוט לא יכלו לסבול דברי שלום. אף ששלום כהן לא תקף איש, ורק הזכיר ברמז דק מאד את גימתי-השינאה של כמה מן הנואמים האחרים, לא יכלו ח"כים מסויימים, בעיקר בספסלי המערך, לשבת בשקט. הם שיסעו את דבריו בקריאות-ביניים נזעמות, שלא נרשמו בפרוטוקול. אולי חשו גם הקצוניות עד כמה בלתי-מכובדות היו קריאות-ביניים אלה בהזדמנות מיוחדת זו.

(2) מקהלה של קריאות-ביניים הפריעה לדברי כאשר הגבתי בכמה עקיצות — בלשון פרלמנטרית בהחלט — על הוויכוח בין יוסף ספיר ויוחנן באדר — שני אנשי גח"ל. כי הכנסת היא משפחה גדולה אחת ואסור לעקוץ אותה.

(3) מקהלה נזעמת, בהנהגת מרדכי סורקיס, ניסתה לשטע את דברי בלי הרף, כאשר קראתי לממשלה שלא להקים

מדוע סוערת הכנסת לעיתים כה קרובות, כאשר דוברי סיעתנו נואמים מעל הדוכן?

תשובת אנשי הסיעות האחרות היא, מן הסתם: „מפני שהעולם הזה עושה תמיד סקנדאלים.”

אולם המור הוא שאנחנו איננו עושים סקנדאלים — אלא במיקרים נדירים ביותר, כשזוהי חובה מצפונית — למשל, בפרשת הסגרת הקצין היווני פאנאגוליס. בדרך כלל אנחנו מצטיינים דווקא בנימה השקטה של דברינו, על אף תוכנם החרף.

השבוע החלטתי לערוך מחקר של „סערות”. רשמתי לפני את כל הפעמים בהם הפריעו חברי-הכנסת במקהלה לדברינו. התוצאה מאלפת מאד, ומעוררת למחשבה.

הנה הרשימה:

(1) קריאות-ביניים נזעמות הפריעו לנאומו של שלום כהן על מצב יהודי ערב — נאום שגינה את הזוועה, אך הוהיר בפני שינאה עיוורת! קרא לשלום, לאהבה ולכבוד הדדי (ראה מסגרת).

לדעתי, היה זה הנאום החזק ביותר שנשא שלום כהן

„היו לי ידיים ערביות, הכרתי את תרבותם וערכם...”

נגד שפת הדים והנקם

להלן דברי ח"כ שלום כהן בדיון על מצוקת יהודי ערב, במלאות שנה לתליית תשעת היהודים בבגדאד.

שלום כהן: מה שקרה לפני שנה בבגדאד ובכפרה הוא חרפה לאנושות, וכתם הרם הזה לא במהרה יינקח.

שרדיה של קהילה מפוארת — בה נולדתי אני, ואשר ברוחה גדלתי וחונכתי — מוחזקים גם היום כבני-ערובה, בידי התליינים של אשתקד.

ולא רק שם. במצרים ובסוריה יושבים במעצר אנשים שכל פשעם הוא היותם יהודים. נגד זה חייבים להתקומם לא רק חברי הביתה הזה. חייב להתועזע מצפוני של כל אדם נאור בעולם.

שאלה הרת-גורל

כבוד היושב-ראש, יכולתי לסיים כאן את דברי, אולי תוך תוספת מילתי-ניחומים למשפחותיהם של עולי-הגדרום.

אולם כנסת ישראל אינה יכולה לפטור את עצמה מן השאלה הרת-הגורל, הנוגעת לא רק להרגי המלכות של אתמול, אלא גם לדמות המרחב שבו אנו חיים היום במלחמה — ואשר בו נחיה מחר בשלום.

כנסת ישראל אינה יכולה להסתפק בדברי קינה והתייחדות. עליה לשאול: מה קרה בעולם הערבי? האם עמים שלמים איבדו צלם אנוש? האם חברה שלמה נתקפה צמאון לדם חפים מפשע?

רבותי חברי-הכנסת, נשמעות אצלנו נימית כאילו אכן זה מה שקרה. כאילו תלייני בגדאד ודמשק וסוהרי קהיר — הסיים העם הערבי, וכי דמותם היא הדמות הבלעדית של החברה הסובבת אותנו.

„גדלתי בין ערבים...”

דווקא אני, יוצאי ארצות האיסלם, שספגנו את התרבות הערבי, בית, שגם היום רגישים לצלילים הערביים ולנועם המורשת הערבית — אנו שחינו ביניהם בכבוד, שאכלנו את לחמם ושתינו את מימם — דווקא אנו חייבים לומר בישראל, כי לא ייתכן עיוות מגונה יותר של האמת מאשר לצייר את הערבים — באשר הם ערבים — כעדת חיות-טרף שלא תיתכן בינינו לבינם אלא שפת הדם והנקם.

גדלתי בין ערבים בעיראק, וחונכתי במצרים. היו לי ידיים ערביות, והכרתי מקרוב את תרבותם ועברם. לא מתרבות ומעבר אלה צמח המושג „פוגרום”. זוהי מילה הלוקחה מן השפה של מורח אירופה, לא של עמי-ערב.

חליצה לנו להעתיקו אל המרחב הזה — כאשר אין זה מרחב שאנו רוצים לברוח ממנו, להינצל מן השואה שזוממים לעשות בנו תושביו — אלא מרחב שאנו רוצים לחיות בו, לגדל בו את ילדינו בחירות — ובשלום.

שלום לנו — ולשכנינו. שלום לבני ירושלים ובני בגדאד; חירות לבני קאהיר וילדי בית-שאן.

מרחב זה — לכם ולנו!

עליכן, גם בבואנו להתייחד עם קרבנות האתמול, חייבים אנו להבחין היטב בגורמי הסרגייה, התובעת מדי יום קרבן-דמים נוסף.

בבואנו להוקיע את התליינים, עלינו להבחין הבחנה ברורה בין מישורם — התולה גם ערבים — לבין העם הערבי.

אל לנו להסתפק היום רק בהוקעת תלייתם של יהודים חפים מפשע. נוקיע גם תליית ערבים וכורדים בידי אותם תליינים.

קולונל עלי וואואט, אב „בית-הדין המהפכני” בבגדאד

נאמר להם, גם היום, במעמד דווי זה: דם אינו מכפר על דם. המרחב הזה לא נוצר כדי שבניו ישימו זה את זה. המרחב הזה נועד לחיים, לשיגשוג ולרחחה. הוא גדול דיו כדי להכיל גם אתכם וגם אותנו. הוא יקר דיו כדי לשלב גם אתכם וגם אותנו. יש בו כל הדרוש לכיבוד זכויותיכם שלכם וזכויותינו אנו.

ייתכן כי עוד יוצבו גרדומים, ייתכן שעוד יפלו קורבנות-שוא. אבל, דעו: תלייני היהודים הם גם תליינים אתם. המשתמש בגדרום נגד זרים, משתמש בו גם נגד בני עמו הוא.

אם מותר לי להפנות בקשה אל עצמנו פנימה: תהיה תגובתנו על מעשיה-הברבריות בבגדאד לא נקמה כאותו קנה-מידה, כי אם הכרזה חגיגית שבישראל לא יקום לעולם תליין; ושכמדינת היהודים לא יהיה לעולם חוק המתיר עונשי-מוות. זוהי תגובתנו.